

Fit for Work Nederland maakt onderdeel uit van het Fit for Work Europe, gericht op het bevorderen van arbeidsparticipatie van mensen met spier- en gewrichtsaandoeningen (MSD). Fit for Work initieert daartoe onderzoek in meer dan 30 landen in Europa en daarbuiten om dit thema op de agenda te krijgen van onderzoekers, behandelaars, politiek en beleidsmakers. Naast het verspreiden van onderzoekresultaten maken stakeholdersbijeenkomsten onderdeel uit van het initiatief. Dit verslag geeft de belangrijkste inzichten van de Nederlandse stakeholdersmeeting van 11 oktober 2012 weer.

Fit for Work Europe

Paul Baart opent de vergadering en toont een filmpje over het Europese Platform Fit for Work opgenomen in Brussel in 2010. De boodschappen in het filmpje zijn duidelijk: "Veel organisaties moeten samenwerken zoals overheid, artsen, patienten, werkgevers en werknemers om een beter beleid te creëren gericht op het belang van werk voor mensen met een spier- en skeletaandoening". Dame Carol Black wees erop dat "Being in work is good for your physical and mental health, for society, and for the economy".

Een doorkijkje in de toegepaste psychologie

Vervolgens gaf Sjoerd de Vries docent/onderzoek van Saxion een presentatie over werk en de aanpak van de psycho-sociale problematiek. Hij gaf veel aandacht aan de nieuwe HBO-opleiding Toegepaste Psychologie. De studie zet in op de vaardigheden van de psycholoog om te werken aan de weerbaarheid van mensen, waarbij de focus ligt op zelfmanagement en de mogelijkheden van mensen. In de begeleiding vervult de toegepaste psycholoog de rol van coach, counsellor en trainer. In de praktijk komt het neer op een korte geprotocolleerde behandeling in de vorm van gemiddeld vijf gesprekken. Volgens De Vries blijkt uit onderzoek dat een goed gesprek net zo effectief is als intensieve begeleiding (Berman,...). Het empathisch vermogen van de psycholoog weegt daarbij zwaar om een goede gesprekspartner te zijn.

De studie is nog jong, zo'n acht jaar oud. Per jaar stromen momenteel circa 40-60 toegepaste psychologen de opleiding uit. De verwachting is dat dit de komende jaren stijgt naar 150-200 per jaar. Met als (toekomstige) werkring de gezondheidszorg, GGZ en de jeugdzorg.

De toegepaste psycholoog is er juist voor mensen met lichtere psychische klachten. Bijvoorbeeld als gevolg van een spier- of gewrichtsaandoening.

Toegepast psycholoog als 'professioneel luisterend oor'

De deelnemers zien zeker een rol weggelegd voor de toegepaste psycholoog bij arbeidsparticipatie van mensen met MSD. Vooral het karakter van een professioneel 'luisterend oor' die mensen serieus neemt kan een meerwaarde zijn.

Carla Kraaij en Joyce van der Nes, beiden werkzaam in het arbeidsteam van Reade, geven aan dat zij in de praktijk al jarenlange goede ervaring hebben met met kortdurende programma's gericht op counselling en coaching. Mieke Hazes, hoogleraar reumatologie en praktiserend reumatoloog geeft aan wel behoefte te hebben aan de geschetste soort 'tussenvorm van een arbeidscoach' die kortdurend begeleidt in plaats van direct een 'zwaar traject' inzetten. Ton van Hout vult aan dat hij als ervaringsdeskundige coach vanuit de Reumapatiëntenbond veel positieve reacties kreeg. Vooral het oprecht luisteren speelde daarbij een rol. Bij spier- en gewrichtsaandoeningen speelt verlieswerking een rol. Het verlies van

functies, het verlies van het (eigen) werk. Op dit moment zijn reguliere trajecten vanuit bijvoorbeeld een arbodienst niet ingesteld op onvoorspelbare ziekten zoals MSD en zaken als verliesverwerking.

De concept leidraad

Op basis van het schema de gezonde aanpak dat in de vorige sessie van 29 juni 2012 is besproken, is aan de deelnemers FfW NL een korte vragenlijst uitgegaan:

1. Diagnose en de aandacht voor werk
  - a. Welke ervaringen heeft u of kent u uit de praktijk?
We horen graag uw goede ervaringen en de knelpunten.
  - b. Wat zou volgens u een gezonde aanpak zijn?
  - c. Wat heeft u of wat is hiervoor nodig om dit te bereiken?

2. De behandeling en de aandacht voor werk
  - a. Welke ervaringen heeft u of kent u uit de praktijk?
We horen graag uw goede ervaringen en de knelpunten.
  - b. Wat zou volgens u een gezonde aanpak zijn?
  - c. Wat heeft u of wat is hiervoor nodig om dit te bereiken?

3. Als werken niet meer lukt
  - a. Welke ervaringen heeft u of kent u uit de praktijk?
We horen graag uw goede ervaringen en de knelpunten.
  - b. Wat zou volgens u een gezonde aanpak zijn?
  - c. Wat heeft u of wat is hiervoor nodig om dit te bereiken?

4. Welke bronnen moeten absoluut gebruikt worden bij de ontwikkeling van de leidraad?

Op basis van de ingezonden bijdragen is een concept leidraad ontwikkeld met het volgende raamwerk:

	Eerste stappen (preventie en voorkomen werkuitval)	Behandeling	Gewenst resultaat
doelgroep	Wat	Wat	Wat
	Waarom	Waarom	Waarom

Per doelgroep – werknemer/patiënt, werkgever, specialist, huisarts, bedrijfsarts, verzekeringsarts, fysiotherapeut, psycholoog, etcetera – is een eerste uitwerking gemaakt (versie 08 oktober 2012).

Dit concept hebben de deelnemers voorafgaand aan de sessie ontvangen. Tijdens de bijeenkomst is de opzet en inhoud besproken.

Eerste reacties op de concept leidraad

In de vergadering werd duidelijk dat niet iedereen de laatste versie van 8 oktober meer had doorgenomen. Anderen gaven aan dat het al een solide document in wording is met veel goede uitgangspunten per discipline. Han Hullen gaf aan dat de reuma leidraad van de verzekeringsartsen bijna af is en dat deze ook als bronmateriaal voor de fit for work leidraad gebruikt kon worden.

Ook bleek er enige onduidelijkheid te zijn over de status van de leidraad. Als stakeholdersgroep hebben we met elkaar nogmaals de uitgangspunten van de leidraad vastgesteld:

- De leidraad is geen professionele richtlijn die op wetenschappelijk onderzoek en praktijktoetsing is gebaseerd
- De leidraad dient als punt op de horizon om naar toe te werken: wat zien wij als stakeholders als een wenselijke aanpak om meer aandacht voor werken met MSD te krijgen
- De kern van de leidraad is: vanaf het begin van de begeleiding en de behandeling van de patiënt/werknemer met MSD in de gehele keten, door alle disciplines heen, aandacht krijgen voor het thema werk en werkbehoud

Vervolgens is in 3 groepjes over de inhoud en opzet van de concept leidraad gediscussieerd aan de hand van een de volgende items op flipover vellen:

1. Hoe zou jij de leidraad verder uitwerken
2. Wat moet er beslist nog in/of uit
3. Jouw voorbeelden dat het* werkt * aandacht voor werk in behandeling en begeleiding

We geven hier de resultaten per onderdeel op hoofdlijnen en niet verder onderverdeeld weer:

Suggesties voor verdere uitwerking van de leidraad

- aansluiten bij richtlijnen, zoals van de NVAB
- aansluiten bij nieuwe inzichten, state of the art
- duidelijker zijn in doel van leidraad: multidisciplinair praatstuk/aanpak om belang van werk te onderstrepen in de praktijk
- behandeling is nu nog erg inventariserend. Voortel: belang van werk, werken al target en recht op werk
- werkgever:
  - o vaker taken leidinggevende benoemen
  - o plicht om 'luwte plekken' te creëren
- bundeling van info tbv driehoek: werkgever – werknemer – coach (bedrijfsarts, andere professional). Dit ikv multidisciplinaire blik
- digitaliseren: uitwerken in een app voor de cliënt/professional
- belangen van werkende chronische zieken horen thuis in het gewone functioneringsgesprek (en niet door HR of arbodienst)
- begeleiding van werkende chronisch zieken moet door HR gedaan worden en niet langer door arbodienst
- resultaat is leidend in leidraad (voorkomen van discussie in oplossingen)

Inhoudelijk aanvullingen en wijzigingen

- aansluiting zoeken bij (evidence based) professionele richtlijnen
- expliciete 'endorsement' door patientenverenigingen
- werkgever: preventief > PMO gericht op duurzame inzetbaarheid (blz 6)
- algemeen: artsen 'do no harm' / maak de situatie, de persoon niet slechter > vanuit biopsychosociaal perspectief (blz 10 bv)
- advies: anamnese: werk niet er bij maar er in
- revalidatie: werk kan ook doel van behandeling zijn (blz 11, 13)
- aandacht (richten) = kern. Snelle aandacht voor thema werk
- doelgroep van leidraad: toevoegen toegepaste psycholoog als beroepsgroep en inzet van kortdurende geprotocolleerde psychologische interventies
- arbeid in doen, denken en handelen in iedere beroepsgroep
- nuancering van bepaalde onderzoeksresultaten in perspectief van leidraad (bv blz 13)

Werkgerichte voorbeelden uit de praktijk

- Joyce van Nes, Carla Kraaij: Werk is altijd punt van aandacht bij Reade. Wat speelt is dat cliënt voor zicht zelf een verklaring nodig heeft waarom hij/zij wacht met het inschakelen van hulp. Als iemand niet overtuigd is van zijn eigen verklaring, werkt re-integratie niet. Een overtuiging kan zijn dat mensen met MSD niet kunnen werken. Het gaat over illness perceptions en zelfmanagement. Over aard, oorzaak, duur, consequenties van behandeling. En de mate waarin de percepties beïnvloedbaar zijn.

- Ton van Hout geeft aan dat ervaringsdeskundigheid werkt. Het werkt als een ervaringsdeskundige die als professional kan optreden coacht. Verwijzingen hierbij zijn de leergang ervaringsdeskundigheid Saxion (LEON, lector Peter Goossens) en naar het boekje van Harrie van Haaster 'Ervaringsdeskundigheid werkt'. In discussie hierbij kwam naar voren dat mensen die arbeidsongeschikt zijn verklaard, zich vaak inzetten als vrijwilliger. Het vrijwilligerswerk heeft daarbij vaak dezelfde kenmerken als werk. Prof. Dr. Wilmar Schaufeli Universiteit Utrecht noemt dat 'arrangementen die lijken op werk'.
- Het werkt als een werkgever bewust is van meerwaarde van zieke werknemer en een sociaal gezicht wil tonen zodat hij een aantal werkplekken creëert. Anderen reageren hierop door te zeggen dat er geen speciale plekken gecreëerd moeten worden, maar dat een werkgever moet werken aan het op maat invullen van werk passend bij de werknemer.
- In lijn hiervan: een andere naam voor ziektewet die in de praktijk gehanteerd wordt, met daarbij ziekte = ziekmelding. De beeldvorming is nu dat je bij ziekte niet kunt werken. Als alternatief is 'verminderd inzetbaar' genoemd. In leidraad dient nu in ieder geval ziekteverlof aanvragen er in te komen ipv ziekmelding.
- Saxion: Inzet laagdrempelige psychologische zorg bij arbeidsparticipatie werkt in UK (Layard, 2007)
- Ton van Hout: aan het werk zijn, werk op maat maken. Daar werkgever op aanspreken. Werknemer wil vaak wel werken. Maar heeft werkgever nodig om het mogelijk te maken.

Het symposium van 29 november 2012

Op 29 november vindt een eerste Fit for Work NL Invitational Conference plaats bij Abbott in Weesp.

Het doel van het symposium is:

- FfW te introduceren bij een groep belanghebbenden en belangstellenden
- Het verkrijgen van draagvlak voor het thema werk in de behandeling en begeleiding van mensen met MSD
- Het voorleggen van de concept leidraad om draagvlak en input te krijgen voor een manier om het thema werk te incorporeren in de behandeling en begeleiding van mensen met MSD.

De werkwijze is om de leidraad als toekomstvisie neer te zetten en deelnemers uit te nodigen om deze visie te delen en verder te verspreiden door hen te betrekken bij de inhoud en opzet van de leidraad.

Het programma van het symposium dient voldoende ruimte in te bouwen voor het maatschappelijk kader, state of the art vanuit de wetenschap en actieve inbreng van de deelnemers. Van belang is om vanaf begin af aan de status van de leidraad (wenkend perspectief) en het proces van de ontwikkeling van de leidraad (op basis van stakeholders) neer te zetten.

Concreet zijn als programma invulling genoemd:

- Ter plekke 1 op 1 bevragen van stakeholders. Bijvoorbeeld door dagvoorzitter die met mircofoon naar deze stakeholders toegaat, die vooraf geïnformeerd zijn dat ze tijdens het congres bevragd gaan worden.
- Ook de leden van het platform FfW NL komen aan het woord. Voorafgaand aan het symposium krijgen zij eveneens een briefing over de vragen die hen gesteld gaan worden.
- Open space sessie voor het verkrijgen van input op de concept leidraad

Uitnodigen van deelnemers

Er komt een e-mail uitnodiging die een ieder kan doorsturen in zijn netwerk.

De uitnodiging krijgt als afzender de deelnemers aan FfW NL.

Inschrijving voor het symposium kan digitaal via de FfW NL website.

Silvana Wardenier coördineert de inschrijvingen en bevestiging van deelname.

Hoe nu verder?

- Het platform komt niet meer bijeen voor 29 november. Reacties, aanvullingen, suggesties van platformleden kunnen per email aan Silvana worden gestuurd.
- Enkele deelnemers hebben voorkeur voor uitstel van de invitational conference. Op basis van de meerderheid van de deelnemers en voor het vasthouden van het momentum is gekozen om het symposium door te laten gaan op 29 november.
- In aanloop naar het symposium, maakt Centrum Werk Gezondheid een rondje langs alle deelnemers. Dit gebeurt in de vorm van een telefonische afspraak. Aan de orde komen:
  - het concept programma van het symposium van 29 november 2012
  - de vragen die leden van FfW NL tijdens het symposium kan verwachten
  - de opzet van de uitnodigingsemail voor het symposium
  - de concept leidraad (versie 08 oktober 2012) en specifieke inhoudelijke wijzigingen en aanvullingen

Deelnemers aan de bijeenkomst

Carla Kraaij arbeidsonderzoeker en trajectbegeleider Reade /Centrum voor Arbeid en Gezondheid Amsterdam - **Caroline van de Molen** directeur Academie Mens en Arbeid, Saxion - **Eveline Stadermann** Project manager governmental affairs Abbott Healthcare (organisatie) – **Han Hullen** voorzitter NVVG (verzekeringsgeneeskunde), bedrijfsarts/verzekeringsarts, adviseur Falke en Verbaan - **Joyce van de Nes** arbeidsonderzoeker en trajectbegeleider Reade/Centrum voor Arbeid en Gezondheid Amsterdam - **Michiel Edelaar** manager Stichting Vroege Interventie Heliomare – **Michiel Reneman** professor arbeidsrevalidatie UMCG Centrum voor Revalidatie – **Mieke Hazes** hoogleraar reumatologie Erasmus MC – **Paul Baart** directeur Centrum Werk Gezondheid (voorzitter platform Fit for Work Nederland) – **Puck Bossert** Director Governmental Affairs Abbott NL (organisatie) - **Silvana Wardenier** Management Assistent Abbott (organisatie) - **Sjoerd de Vries** onderzoeker/docent Saxion Toegepaste Psychologie - **Tamara Raaijmakers** projectmanager Centrum Werk Gezondheid - **Ton van Hout** Reumapatiëntenbond en Centrum Chronisch Ziek en Werk

Deze bijeenkomst kent drie nieuwe deelnemers tegenover de bijeenkomst van 29 juni 2012. De wens is geuit op het meer betrekken van patiënten(vertegenwoordigers). Han Hullen die voor de eerste keer aanwezig was namens de verzekeringsartsen gaf aan dat Marieke Scholte uitgenodigd zou kunnen worden. Zij was actief voor de Reumapatiëntenbond onder meer als redacteur voor het blad In Beweging. (Inmiddels is zij benaderd en heeft ze toegezegd voor het symposium van 29 november en als lid van het platform).

Belangrijke stakeholders als vakbonden FNV en MHP, UWV, NVAB (bedrijfsartsen) en OVAL (voorheen Boaborea) willen op de hoogte blijven van de Fit for Work ontwikkelingen en doen hun best een volgende keer aanwezig te zijn. Verder blijft de coalitie inzetten op participatie van patiëntenverenigingen (Reumafonds, Spierziekten Nederland, NPCF/CG-Raad), werkgeversorganisaties (AWVNO, VNO-NCW/MKB-Nederland) en LHV (huisartsen).

Fit for Work Europe

Fit for Work is een initiatief van de Europese Fit for Work Coalition en is een samenwerkingsverband van The Work Foundation, the Bone and Joint Decare, EULAR en RAND Europe. Fit for Work doet onderzoek naar de impact van klachten aan het bewegingsapparaat in relatie tot de arbeidsmarkt. Ook streeft Fit for Work naar een dialoog tussen alle partijen over deze aandoeningen en wil graag veranderingen aanbrengen in het nationale beleid ten aanzien van dergelijke chronische aandoeningen. Voor meer informatie: www.fitforworkeurope.eu

Colofon, oktober 2012

Het verslag is gemaakt door Tamara Raaijmakers Centrum Werk Gezondheid, Puck Bossert Abbott en Eveline Stademann Abbott.

Het platform is gericht op het delen en verspreiden informatie, kennis en ervaringen. Dus put gerust uit dit verslag. Wel graag bij letterlijke overname van tekst en cijfers 'Fit for Work Nederland' als bron vermelden.

Voor meer informatie, presentaties en handouts: www.fitforwork.centrumwerkgezondheid.nl